

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2016

Sölvesborgs kommun

Mattias Johansson
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal
revisor

Anna Hilmarsson
Certifierad kommunal
revisor

Tove Ceimertz
Revisor

Mars 2017

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning.....	2
2.	Inledning.....	4
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2.	Revisionskriterier	5
3.	Granskningsresultat.....	6
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	6
3.1.1.	Iakttagelser.....	6
3.1.2.	Revisionell bedömning	7
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	8
3.2.1.	Revisionell bedömning	9
3.3.	Rättvisande räkenskaper	10
3.3.1.	Iakttagelser.....	10
3.3.2.	Revisionell bedömning	12

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och underskott från tidigare år har återhämtats i och med årets resultat. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Utifrån informationen i förvaltningsberättelsen bedömer vi att årets utfall bidrar till möjligheten att nå de finansiella målen. De finansiella målen ska utvärderas efter målperioden 2015-2018. Vi bedömer att avsnittet kring *God ekonomisk hushållning* bör utvecklas med årliga delavstämningar av måluppfyllelsen.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. 57 % av de verksamhetsmässiga målen för år 2016 är uppfyllda, vilket vi bedömer som svag måluppfyllelse.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning. I likhet med tidigare år anser vi att en sammanställning av nämndernas måluppfyllelse bör upprättas i förvaltningsberättelsen.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed.

Vi har dock i granskningen noterat att erhållen byggbonus under år 2016 och statsbidrag för flyktingmottagning, ej har intäktsförts motsvarande 13 mnkr i enlighet med god redovisningssed. Kommunen upplyser öppet om avvikelserna mot god redovisningssed i årsredovisningen.

Nämnderna och budgetföljsamhet

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott på 8,2 mnkr (-16,6mnkr) vilket är 2 % av nämndens budget och omsorgsnämnden ett underskott på 7,4 mnkr (-11,4 mnkr) vilket är 2 % av nämndens budget. Omsorgsnämndens och barn- och utbildningsnämndens återkommande underskott är enligt vår bedömning ej tillfredställande. Den bristande budgetföljsamheten är oroväckande och indikerar på strukturella problem avseende verksamhet, styrning, ledning och kontroll.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl.a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2017-03-14. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-03-14 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-03-27.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.2. *Revisionskriterier*

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. Sjuktagen har ökat i alla kategorier förutom i åldersgruppen 30-49 år där den har minskat. I övrigt lämnar den personalredogörelsen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram, tabeller och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltning. Förvaltningsberättelsen innehåller även viss information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten i form av t.ex. ekonomiska nyckeltal. Däremot saknas information avseende intern kontroll.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas i förvaltningsberättelsen och investeringsredovisningen. Upplýsningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 28 mnkr (44 mnkr) att jämföra med investeringsbudgeten som var 66 mnkr.

Driftsredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas i förvaltningsberättelsen och driftsredovisningen. Upplýsningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns. Nedan redovisas utfallet:

Driftsredovisning per nämnd, mnkr	Utfall 2016	Budget 2016	Budget-avvikelse	Utfall 2015
KF, revision, överförmyndaren m.m.	-4,2	-4,6	0,4	-4,6
Kommunstyrelsen	-91,5	-97,2	5,7	-92,2
SBKF	-77,7	-77,7	0,0	-76,7
Räddningstjänsten Västra Blekinge	-11,9	-11,9	0,0	-11,9
Miljöförbundet Blekinge Väst	-2,1	-2,1	0,0	-2,1
Fritids- och kulturnämnden	-37,6	-37,6	0,0	-38,3
Byggnadsnämnden	-0,6	-0,5	-0,1	-0,6
Barn- och utbildningsnämnden	-366,6	-358,4	-8,2	-355,4
Omsorgsnämnden	-312,5	-305,1	-7,4	-303,4
Nämndernas nettokostnader	-904,7	-895,1	-9,6	-885,2
Finansiering och gemensamt	921,0	904,5	16,5	886,2
Resultat	16,3	9,4	6,9	1,0

Som framgår ovan redovisar barn- och utbildningsnämnden ett underskott på 8,2 mnkr vilket är 2 % av nämndens budget och omsorgsnämnden ett underskott på 7,4 mnkr vilket är 2 % av nämndens budget. Barn- och utbildningsnämndens underskott är hänförlig till verksamheten Individ och familjeomsorgen och omsorgsnämndens underskott är hänförlig till hemtjänsten och särskilt boende. År 2015 visade omsorgsnämnden ett underskott på -11,4 mnkr och barn- och utbildningsnämnden -16,6 mkr. 2014 visade omsorgsnämnden -10,4 mnkr i underskott och barn- och utbildningsnämnden -20 mnkr i underskott.

Omsorgsnämnden prognosticerade en avvikelse på -3 mnkr i delårsbokslutet som sedan blev -7,4 mnkr och barn- och utbildningsnämnden en avvikelse på -6,5 mnkr som blev -8,2 mnkr.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. I och med årets resultat så återställer kommunen tidigare års underskott och redovisar en ekonomi i balans för år 2016.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning under avsnittet ekonomi.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer att redovisningen av olika förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten kan utvecklas. Exempelvis när det gäller styrelsens och nämndernas interna kontroll anser vi att en sammanställning av utfallet bör finnas med i förvaltningsberättelsen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och underskott från tidigare år har återhämtats i och med årets resultat. Vi bedömer att förvaltningsbe-

rättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer i likhet med föregående år att det är av vikt att verksamheterna håller angivna budgetramar. Då vi anser att det är av vikt att kommunstyrelsens och nämndernas prognoser utgör väsentliga instrument för att redan under året få indikationer på eventuella befarade underskott, är det av vikt att prognoserna görs med så stor säkerhet som är möjligt.

Omsorgsnämndens och barn- och utbildningsnämndens återkommande underskott är enligt vår bedömning ej tillfredställande. Den bristande budgetföljsamheten är oroväckande och indikerar på strukturella problem avseende verksamhet, styrning, ledning och kontroll. Då dessa två nämnder utgör ca 75 % av kommunens totala budget och utgör kommunens kärnverksamhet får den bristande budgetföljsamheten, enligt vår bedömning, negativa konsekvenser för hela kommunens ekonomiska handlingsutrymme.

3.2. God ekonomisk hushållning

Finansiella mål

I årsredovisningen finns angett följande kring kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts av kommunfullmäktige för perioden 2015-2018:

- Det samlade resultatet under perioden skall, när kommunallagens balanskrav tillgodosetts, utgöra minst 30 mnkr.
- Investeringsnivån under perioden skall inte vara högre än avskrivningarna och driftöverskotten när investeringar i nya bostadsområden undantagits.
- Soliditeten skall år 2018 vara på minst samma nivå som år 2014.

I årsredovisningen anges att efter år 2016 kan konstateras att årets resultat skapat möjlighet till att klara detta mål om 2017 och 2018 års utfall blir lika stort. Investeringsnivån är lägre än summan av avskrivningar. Dock bör beaktas att 33,6 mnkr har förts över till 2017 års investering. Soliditeten 60 % är lägre än år 2014.

Årets resultat uppgår till 16,3 mnkr och balanskravsresultatet uppgår till 15,1 mnkr.

Investeringarna uppgår för år 2016 till 28 mnkr (44 mnkr) och avskrivningarna till 30 mnkr.

Soliditeten ligger på samma nivå som föregående år på 60 %. Soliditeten år 2014 uppgick till 62 %. Om pensionsförbindelsen inkluderas visar soliditeten 27 % år 2016 och 25 % år 2015, då pensionsförbindelsen har minskat från 310 mnkr år 2015 till 298 mnkr år 2016.

Mål för verksamheten

Fullmäktige har under år 2009 fastställt mål och visioner för hela kommunen så kallade strategiska områden och inriktningsmål. De strategiska områdena är livsmiljö, arbete och näringsliv, infrastruktur och kommunikationer samt service och värdskap. Dessa mål kommer enligt budget för år 2016 att omarbetas.

Styrelsens och nämndernas beslutade mål redovisas under respektive nämndsavsnitt. Till dessa mål kopplas handlingsplaner som beslutas av respektive nämnd. I årsredovisningen utvärderas målen på nämndnivå. Däremot ges inte en sammanställning av måluppfyllelsen för hela kommunen. För att ändå få en överblick över måluppfyllelsen har vi gjort nedanstående sammanställning.

Nämnd	Uppfyllda	Delvis uppfyllda	Ej uppfyllda	Totalt antal nämndsmål
Kommunstyrelsen	8	5	9	22
Barn- och utbildningsnämnden	4	2	2	8
Byggnadsnämnden	12	3	0	15
Fritids- och kultur- nämnden	6	1	1	8
Omsorgsnämnden	10	7	0	17
Totalt	40	18	12	70

Av sammanställningen kan konstateras att 40 av 70 mål var uppfyllda, vilket motsvarar 57 % (59 %).

3.2.1. Revisionell bedömning

Vi delar kommunstyrelsens bedömning att det är möjligt att klara resultatmålet för perioden 2015-2018. Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende de finansiella målen för god ekonomisk hushållning, vilket är en brist.

Utifrån informationen i förvaltningsberättelsen bedömer vi att årets utfall bidrar till möjligheten att nå de finansiella målen. De finansiella målen ska utvärderas efter målperioden 2015-2018. Vi bedömer att avsnittet kring *God ekonomisk hushållning* bör utvecklas med årliga delavstämningar av måluppfyllelsen.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. 57 % av de verksamhetsmässiga målen för år 2016 är uppfyllda, vilket vi bedömer som svag måluppfyllelse.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning, vilket är en brist. I likhet med tidigare år anser vi att en sammanställning av nämndernas måluppfyllelse bör upprättas i förvaltningsberättelsen.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 16 mnkr (1 mnkr). Resultat medför därför en positiv avvikelse mot budget med ca 7 mnkr.

Väsentliga förändringar i jämförelse med föregående år är att verksamhetens intäkter ökat med 50 mnkr vilket i huvudsak förklaras av ökade bidrag från Migrationsverket. Verksamhetens kostnaderna har samtidigt ökat med 76 mnkr vilket motsvarar en ökning av kostnaderna med 7 %. Skatter och statsbidrag har samtidigt ökat med 50 mnkr vilket motsvarar en ökning med 5,6 %.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2016	Budget 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter	220,3	164,0	56,3	171,6
Verksamhetens kostnader	-1097,9	-1043,9	-54,0	-1022,6
Avskrivningar	-30,1	-31,7	1,6	-30,3
Verksamhetens nettokostnader	-907,7	-911,6	3,9	-881,3
Skatteintäkter	725,9	723,0	2,9	697,7
Generella statsbidrag och utjämnning	192,5	199,1	-6,6	171,6
Finansiella intäkter	7,7	5,0	2,7	9,4
Finansiella kostnader	-2,1	-6,1	4,0	-3,1
Resultat före extraordinära poster	16,3	9,4	6,9	-5,7
Jämförelsestörande post	0,0	0,0	0,0	6,7
Årets resultat	16,3	9,4	6,9	1,0

Vid granskningen av resultaträkningen har följande avvikelser mot god redovisningssed noterats:

- Byggbonus, erhållen under år 2016 och statsbidrag för flyktingmottagning, har ej intäktsförts motsvarande 13 mnkr.

Kommunen upplyser i årsredovisningen om avsteget från god redovisningssed. Beloppen är ur ett revisionsperspektiv oväsentliga då vi bedömer att årsredovisningen ändå ger en rättvisande bild av Sölvesborgs kommuns resultat och ställning.

På sikt är det skatteintäkterna och statsbidragen i förhållande till nettokostnaderna som utgör den grundläggande ekonomiska balansen. Nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag uppgår år 2016 till 98,9 % (101,4 %) vilket leder till att de ekonomiska marginalerna i kommunen sammantaget blivit något bättre men fortsatt är små.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Från och med år 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen har påbörjat sin process med övergång till komponentavskrivningar genom att se över befintligt anläggningsbestånd och ta fram riktlinjer. Enligt nu gällande tidplan kommer regelverket att succesivt införas från år 2017.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Årets kassaflöde uppgår till +9 mnkr. Vilket i huvudsak förklaras av att självfinansieringsgraden av årets investeringar uppgår till 167 %.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Koncernresultatet redovisas till 31 mnkr (13 mnkr). Resultatförbättring förklaras i huvudsak av kommunens förbättrade resultat.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar *uppfyller* KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Kommunen beskriver i årsredovisningen att man avviker till viss del från god redovisningssed vad beträffar tilläggsupplysningar enligt följande:

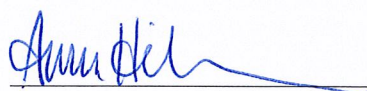
- RKR:s rekommendation nummer 13 avseende leasing
- RKR:s rekommendation nummer 15 gällande räntekostnader
- RKR:s rekommendation nr 18 gällande investeringsbidrag
- RKR:s rekommendation nr 18 gällande byggbonus och statsbidrag för flyktingmottagning

Som beskrivs ovan följer kommunen inte RKR 11.4 Redovisning av materiella anläggningstillgångar fullt ut.

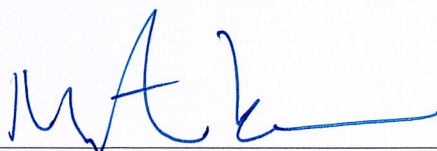
3.3.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed.

2017-03-21

Anna Hilmarsson
Uppdragsledare

Mattias Johansson
Projektledare